

Broj 2., 2015.g.

NASLOVNICA

SADRŽAJ

INTERVJU S POVODOM

KRITIKA

... [Kazališna umjetnost](#)

... [Žeravica K. Manje bi bilo više](#)

... [Tretinjak I. Izazovan spoj pod Prosperovim plaštom](#)

... [Čutura V. Život nakon smrti](#)

... [Ban M. Dostojanstveno i slavodobitno](#)

... [Ban M. Dvostruki dobitak](#)

... [Ban M. Povratak baleta u Osijek](#)

... [Likovna umjetnost](#)

... [Filmska umjetnost](#)

MANIFESTACIJE

ESEJI

MEĐUNARODNA

SURADNJA

IZ STRUKE ZA STRUKU

Katarina Žeravica

Umjetnička akademija Osijek

katarinazeravica@gmail.com

Miroslav Krleža: *Krleže Miroslava Vučjak ili Vučjak Krešimira Horvata* (činidba malograđanskoga događaja u više činova kao prilagođaj po crti operete), HNK Osijek, režija i krležološka prilagodba: Zlatko Sviben; skladatelj Darko Hajsek; scenografkinja Marta Crnobrnja; kostimograf Željko Nosić; dirigent Filip Pavišić; premijera 7. prosinca 2014.

Manje bi bilo više

Nakon posljednje iznimno plodne suradnje između redatelja Zlatka Svibena i Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku koja je rezultirala uspješnom i nagrađivanom predstavom *Unterstadt*, s velikim nestrpljenjem i zanimanjem bila je iščekivana još jedna suradnja ovog vrsnog redatelja i glavne osječke kazališne kuće, a koja je pod nazivom *Krleže Miroslava Vučjak ili Vučjak (Krešimira Horvata)* premijerno prikazana 7. prosinca 2014. Ovom premijerom obilježena su bila tri bitna događaja: otvoreni su 25. po redu Krležini dani u Osijeku, proslavljen je rođendan HNK Osijek, a ujedno je i obilježena stogodišnjica početka Prvog svjetskog rata (1914.-1918.). Temelj ove najnovije dramske premijere HNK Osijek predstavlja Krležina drama *Vučjak*, za koju je redatelj Zlatko Sviben napravio i (*krležološku*) prilagodbu tako što su osim teksta *Vučjaka* u predstavi korištene pojedine rečenice i iz nekih drugih Krležinih djela kao npr. iz *Djetinjstva 1902-03*, *Kristofora Kolumba*, *Na rubu pameti* i drugih.

Miroslav Krleža: *Krleže Miroslava Vučjak ili Vučjak Krešimira Horvata*
HNK Osijek
Premijera 7. prosinca 2014.
Fotografiju ustupio HNK Osijek

Drama *Vučjak* Miroslava Krleže podijeljena na tri čina s predigrom i intermezzom, donosi nam priču o Krešimiru Horvatu (Miroslav Čabraja), novinaru-suradniku *Narodne sloge*, mladom intelektualcu i apsolventu filozofije koji želi napustiti učmalost gradske sredine, licemjerje i korumpiranost koji su se uvukli u sve pore društvenog života i društvenih institucija i zamijeniti ih pozicijom učitelja u malenom selu Vučjak, smatrajući da će tamo naići na harmoniju, iskrenost i miran suživot ljudi. No, kako se neprestano dokazuje i pokazuje kroz priču o ovome mladome buntovniku i idealistu, njegovi se ideali na svakome koraku rasplinjuju, ruši se njegova izromantizirana slika sela te on postaje svjestan surovosti realnosti i patvorenosti

okoline u kojoj se nalazi. Prije samog početka predstave, dok se publika još smješta na svoja mjesta, na sceni stoji replika biste Miroslava Krleže (rada akademske kiparice Marije Ujević-Galetović), a u pozadini svira glazba (Darko Hajsek) koja svojim dubokim i prodornim zvucima služi kao uvertira u samu predstavu i koja daje naslutiti da nas iza spuštenog zastora čeka nimalo lijep i optimističan svijet. Kako predstava odmiče glazba polako postaje presugestivna, prečesto dodatno podcrtava situacije u okolnosti u kojima se nalaze likovi, što dovodi nepotrebnom zasićenju ponuđenim glazbenim rješenjima. U trenutku kada predstava počne, odnosno kad se podigne zastor, Krležina bista se rotira i pretvara se u zapušteni bolnički toalet gdje jedan čovjek (Krešimir Horvat, kako se saznaje iz predstave) uz prisustvo medicinskog osoblja izjavljuje da ne može spavati, što se kasnije potvrdi i kao dobro riješen dramaturški okvir, jer kako se bliži kraj predstave sve više dolazi do izražaja Horvatov psihički krah zbog kojeg se on nađe u bolnici u luđačkoj košulji, baš kao što je to bilo

naznačeno na samom početku predstave. Na sceni se potom pokazuje kaotični svijet redakcije *Narodne sloge*, gdje neprestano zvonu telefon, ljudi ulaze i izlaze iz ureda (dr. Zlatko Strelec, suradnik *Narodne sloge* – Duško Modričić; Šipušić, metteur – Domagoj Mrkonjić; Student korektor – Andrea Giordani), u hodniku leži mrtvac (na što većina reagira nezainteresirano pa tim relativiziraju smrt jednog čovjeka), u redakciju neprestano pristižu nove informacije s ratišta... Promatrajući ovu scenu u redakciji kao jednu zasebnu cjelinu, ona bi odisala pravom iskričavom nervozom koja može zahvatiti jednu redakciju (pogotovo kada se pred sam tisak sazna da u jednom tekstu nedostaje oko stotinjak redova), bila bi ritmičnija i dinamičnija da nije nepotrebno predugo trajala, dodatno ispresijecana Horvatovim mislima koje glumac nije izgovarao na sceni, već su unaprijed snimljene i prezentirane u *matrix* efektu i koje zaustavljaju vrijeme za druge likove koji se u tom trenutku nađu s njim na sceni. No, potrebna doza hektičnosti atmosfere u ovoj novinskoj redakciji koja reflektira sliku svijeta okuženog Prvim svjetskim ratom, postignuta je, prije svega, odlično odrađenim glumačkim zadatkom Vladimira Tintora (Polugan – suradnik *Narodne sloge*), koji svojom nepatvorenom emocijom i energijom u kreiranju dramskog lika novinara drži pozornost i plijeni pažnju tijekom cijele scene. Odličnu je ulogu Tintor ostvario i kasnije u ulozi starog i pogrbljenog Vjekoslava Hadrovića (ravnajući učitelj dvorazredne pučke škole u Svetoj Nedjelji). Likovi koje utjelovljuje Tintor na sceni žive, a svojom uvjerljivom glumom Tintor nuka publiku da mu vjeruje u svakome trenutku.

Miroslav Krleža: Krleže Miroslava Vučjak ili Vučjak Krešimira Horvata
HNK Osijek
Premijera 7. prosinca 2014.
Fotografiju ustupio HNK Osijek

Isječak iz svakodnevne ove novinske redakcije, koja je vizualno odlično riješena kroz oslikane kulise na proscenijskom portalu (scenografkinja Marta Crnobrnja koja je inspiraciju pronašla u ekspresionističkom slikarstvu), uz maksimalnu iskorištenost scene koja cijela igra, baš kao i prostor orkestra dolje (*rupa*) iz kojeg na scenu dolaze likovi i vraćaju se natrag te gdje je odlično uspostavljen odnos prednjeg i zadnjeg plana pozornice koji se vrlo dobro povezuje putem minimalne igra svjetla i reflektora (u jednom trenutku dok jedan od likova razgovara na telefon u prednjem planu, u drugom planu pozornice pod svjetlom se pokaže glumac koji glumi osobu s druge strane telefonske slušalice), završi u

sukobu (tučnjavi) između Venger-Ugarkovića (Franjo Dijak), bivšeg urednika i osnivača *Narodne sloge* te šef-redaktora *Narodne sloge* (Hrvoje Seršić). Glumeći starog i od svih prezrenog bivšeg vlasnika novina, Dijak je izgradio uvjerljiv i dosljedan dramski lik. Jednako dobar bio je i kasnije u predstavi u ulozi Starca (drugog člana školskog odbora). Dobivši ni najmanje lak zadatak – odigrati i naći različita glumačka rješenja za dva lika - staraca, koji se doduše razlikuju u svojim motivacijama djelovanja, Dijaku je itekako pošlo za rukom stvoriti dva sasvim suprotna i zasebna lika. Osim toga, koleracija glumačkih odnosa u ovoj sceni, a koji djeluju između likova Venger-Ugarkovića, šef-redaktora i Polugana, pripadaju u rjetke trenutke u kojima je vidljiv i ostvaren odnos između likova na sceni u ovoj predstavi.

U ovakvom konceptu, u kojem je malo prostora ostalo za uživanje u glumačkim igrama i kreacijama, a koje bi se potvrdile kroz ostvarivanje odnosa među likovima na sceni, i gdje su isti više-manje svedeni na znakove, u datim je okolnostima Hrvoje Seršić glumački uvjerljiv i u ulozi Jurja Kučića (vojni bjegunac i konobar) koji se nalazi u jednoj školskoj prostoriji u Vučjaku sa šarolikim i pripitim društvom, a koje Horvat upoznaje one noći kada prvi put stiže u Vučjak nakon što su ga pripadnici Zelenog kadera napali, ranili i opljačkali u šumi dok je bio na putu u Vučjak. U to šaroliko i pripito društvo pripadaju i: Eva, koja se se nakon muževe smrti vratila iz Amerike i spremna je na sve kako bi ostvarila ono što naumi, a koju je Areta Ćurković u ovom konceptu vjerno prikazala kao beskrupuloznu ženu; Marijana Margetička, udovica bivšeg učitelja Lazara (Davor Panić), koju igra Ivana Soldo Čabraja, a koja u pojedinim trenucima uspije zaintrigirati publiku za svoj lik pa time i opravdati motivaciju lika kojeg igra; u veselo društvo ubraja se i Pantelija Crnković – narednik, postajevodnik oružničke postaje u Svetoj Ani, za kojeg je Aleksandar Bogdanović ponudio već iz nekih prijašnjih predstava provjerena rješenja, no unatoč tome svoj je lik odigrao korektno. I

Miroslav Krleža: Krleže Miroslava Vučjak ili Vučjak Krešimira Horvata
HNK Osijek
Premijera 7. prosinca 2014.

ovdje su ponovno za istaknuti spektakularno izvedena

scenografska rješenja koja pridonose pojačanom dojamu besmisla ljudske egzistencije, gdje je scena postavljena kao strma kosina koja likovima dok hodaju po njoj daje nešto sizifovsko, odnosno dočarava njihova uzaludna nastojanja i stremljenja ka vrhu, no oni se uvijek iznova strmoglavljaju prema dolje. U vizualno i simbolički dobrom kontrastu su i boje koje dominiraju na sceni (žuta, narančasta te smeđa i zelena boja) s crnim nebom u noći koje je vidljivo kroz i iznad urušenih i oštećenih školskih zidova unutar kojih se nalaze likovi.

Ubrzo, kako počinje shvaćati uzaludnost ostvarenja istinskih međuljudskih odnosa, Horvat se nađe u bezizlaznim ljubavnim vezama s Evom i Marijanom (koja ga ucjenjuje djetetom za koje se govori da nije njegovo) te pokušava sačuvati svoj položaj i integritet intelektualca i razumnog čovjeka. Jedna takva scena u kojoj Horvat brani svoj integritet, a koja pripada u one povremene, pojedinačne bljeske odlično, prije svega, glumački riješenih situacija u predstavi, jest ona kada Horvat stoji sam nasuprot članova školskog odbora - Grge Tomerline (Duško Modrić), Starca (Franjo Dijak) i Lukača (Nino Pavleković). U ovoj glumačkoj suigri, koja je prožeta komikom, a pri čemu se vrlo vješto izbjegla zamka da se od likova naprave karikature, glumci na sceni imaju prostor za vrlo vještu partnersku igru i tu priliku su svi odlično iskoristili. Tako i Čabraja, koji se, u odnosu na cijelu predstavu, u ovoj situaciji najbolje snašao tumačeći svoj lik, dok u ostalim situacijama, pa već i od samog pojavljivanja, ne ostavlja uvjerljiv dojam mladog i buntovnog intelektualca. Ovdje je važno spomenuti da Čabraja nije bio uključen u radni proces od početka rada na predstavi, odnosno u prvobitnoj podjeli Mladen je Vujčić trebao glumiti Horvata, no iznenada je izašao iz projekta, što je velika šteta, jer bi, sudeći po njegovom habitusu i energiji, sasvim sigurno opravdao dano mu povjerenje da igra ovu naslovnu ulogu.

Miroslav Krleža: Krleža Miroslava Vučjak ili Vučjak Krešimira Horvata
HNK Osijek
Premijera 7. prosinca 2014.
Fotografiju ustupio HNK Osijek

Drugi čin koji slijedi nakon polusatne stanke, žanrovski se razlikuje od prvoga, odnosno drugi je čin napravljen kao opera (Darko Hajsek je napisao 130 stranica originalne glazbe) i prikazuje scene Horvata i Eve u Vučjaku te nevjerojatan san u kojem se nađe Horvat, a koji se odvija u irealnom vremenu i prostoru i u kojem se susreću različiti likovi koje je Horvat u svojem životu upoznao i koji su na njega ostavili trag (tu se pojavljuje i vrlo dobra Vlasta Ramljak kao Horvatova majka). U ovom košmaru koji dopušta gotovo sve i pogodan je za grotesku, isprepliću se koreografija (Petra Blašković, koja ujedno glumi i Evinu majku i Poluganovu suprugu koja je imala ljubavnu aferu s Horvatom te je uvjerljiva u svojim glumačkim

transformacijama), operno pjevanje, začudni kostimi (Željko Nosić), orkestar Opere HNK Osijek (dirigent Filip Pavišić), zbor (zborovođa Ljubica Vuletić), operni pjevači i ples članova baletne skupine HNK Osijek. San bi trebao predstavljati kulminaciju cijele predstave, pri čemu se na sceni u jednom trenutku nalazi do sto osoba, no unatoč vrlo dobro odrađenim pojedinačnim zadacima glumaca (koji su se pokazali i kao vrlo dobri u pjevanim dionicama), ostalih izvođača na sceni kao i cijeloj tehničkoj ekipi koja je odradila odličan posao, svojim predugim trajanjem i inzistiranjem na implementiranju niza detalja, nepotrebno se ruši koncentracija publike i voljnost da prati ono što se odigrava na sceni.

Ova četverosatna predstava s polusatnom pauzom iznimno je zahtjevan projekt vizualno veoma impresivan i dojmljiv, s pojedinim odličnim trenucima i situacijama, s pojedinim odličnim glumačkim ostvarenjima, no bez pravih odnosa među likovima koji su ostali prigušeni pod teretom predugog trajanja predstave, suvišnih elemenata i rješenja koji su je nepotrebno opteretili. Redatelj Zlatko Sviben poznat je po svojem studioznom pripremanju za predstave koje mu daje dodatnu širinu znanja, a koja je potrebna za rad na kvalitetnom kazalištu, no jednako tako, ona predstavlja zamku u koju se može vrlo lako upasti, i to na način da je teško "očistiti" predstavu od svega onoga što se može dopasti, svidjeti i izgledati zanimljivo, pa tako i dramaturška opravdanost implementiranja istoga u predstavu ostaje vrlo upitna (npr. korištenje naprednih tehnologija u kontrastu s realističko-povijesnim konceptom predstave ili pak male odlične i često duhovite glumačke i gestikularne minijature koje rade Andrea Giordani i Nino Pavleković tijekom predstave, no bez kojih se također može). Stoga kazalište koje se radi zbog i za publiku, ne bi trebalo smetnuti s uma da se publika emotivno veže za teme i sadržaj, a ne toliko za rješenja, te da je često manje doista i više.

Ovo djelo je dano na korištenje pod licencom [Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno 4.0 međunarodna](#).